

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПРАВА

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»**

Збірник матеріалів Міжнародної науково-
практичної конференції
(м. Одеса, 1 листопада 2024 року)

2024

УДК
341.231.14:355.271(062.552) П68

*Друкується за наказом ректора Національного університету
 «Одеська юридична академія» О. В. Тодошчака
 (наказ № 3177-44 від 08.10.2024 р.)*

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С.В.**
Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набісвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гребенюк Дмитро Олегович – PhD, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 75-річчю прийняття Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року та Міжнародному дню прав людини. 1 листопада 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 539 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 1.11.2024).

3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/389-19>. (дата звернення: 30.10.2024).

Ключові слова: обмеження прав людини, права людини, свободи людини, воєнний стан, особливий режим.

Nevara Liliya Mykhaylivna

*candidate of legal sciences, associate professor of
the department of international, civil and
commercial law of the State University of Trade
and Economics*

Zhyla Iryna

*graduate of the State University of Trade and
Economics*

**LEGALITY OF HUMAN RIGHTS
RESTRICTIONS ACCORDING TO THE
EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN
RIGHTS DURING THE STATE OF
MARTIAL ON THE TERRITORY OF
UKRAINE**

Limitation of human rights during martial law is an important and relevant topic, especially in the context of modern challenges facing Ukraine. Martial law, as a special legal regime, is introduced in conditions of a threat to national security, which requires the state to

temporarily restrict certain rights and freedoms of citizens to ensure stability and security.

According to the Constitution of Ukraine and the Law "On the Legal Regime of Martial Law", restrictions on rights and freedoms can be introduced only on the basis of legislation. Article 64 of the Constitution states that such restrictions must have clear time limits and cannot refer to an exhaustive list of rights that are not subject to restrictions, such as the right to life and the prohibition of torture. This means that any actions of the state regarding the restriction of rights must be proportionate and meet the requirements of legality [1].

As previously mentioned, the restriction of human rights during an armed conflict is a complex and multifaceted topic that encompasses various aspects of international humanitarian law and human rights. In the context of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (hereinafter referred to as the ECHR), it is important to understand how these norms interact in situations of war.

The ECHR contains the norm that in conditions of war, state of emergency or other public danger, which is capable of creating a threat to the life of the nation, any High Contracting Party has the right to take measures only within the limits of which the situation requires, and if such measures will not conflict with other obligations of this state under international law [2].

Based on the content of the ECHR, two forms of restrictions can be defined: those contained in the content of the article or arising from it (for example, paragraph 3 of article 4 specifies that the prohibition of compulsory labor will not apply to certain types of work or service); and those that are clearly defined in a

specific clause of the article enshrining a certain right or freedom (for example, clause 2 of each of Articles 8-11 of the ECHR provides that state authorities in the exercise of the rights and freedoms of a person, except for cases where such interference stipulated by law and is necessary to preserve public order and in the interests of public society) [3].

It is also worth adding that Articles 17 and 18 of the ECHR also directly provide provisions on the issue of human rights. Thus, Article 17 states that no provision of this Convention may be interpreted as giving any State, group or person the right to engage in any activity or to take any action aimed at the abolition of any rights and freedoms, recognized by this Convention, or to limit them to a greater extent than is provided for in the Convention. However, Article 18 of the ECHR specifies that the restrictions allowed under this Convention regarding the specified rights and freedoms shall not be applied for any purpose other than those for which they are established.

In the context of the ECHR, it is worth noting that there are a number of rights and freedoms that are not subject to restrictions during martial law. These include: the right to life (Article 2), the right to dignity and the prohibition of torture (Article 3), the prohibition of punishment without law (*nullum crimen*), the prohibition of slavery (Article 4) and the right not to be tried and punished twice for the same and the same offense (Clause 1 of Article 4 of Protocol No. 7), etc. These provisions ensure that even in critical conditions, basic human rights remain protected.

In addition, the norms of any legislation can be supplemented by the judicial practice of the European

Court of Human Rights (hereinafter referred to as the ECtHR) and the practice of national courts, which is provided for by the legislation of Ukraine in Part 1 of Article 17 of the Law of Ukraine "On the Implementation of Decisions and Application of the Practice of the European Court of Human Rights of a person" [4].

Regarding the precedent of such provisions, *Witzsch v. Germany* is a vivid example. In this case, the question arose about the legality of Holocaust denial. The court expressed the opinion that the interests of society in the issue of preventing the commission of genocide and protecting the interests of victims from the Nazi regime represent the majority in a democratic society, rather than the interests of the complainant, who claimed the right to express an opinion about the absence of gas chambers [5].

Today, Ukraine faces the issue of limiting human rights. The introduction of martial law affected all spheres of life. The Constitution of Ukraine directly defines a number of rights that, even during martial law, cannot be limited. According to the state rights that are not subject to restrictions during martial law include: the right to dignity (Article 28), the right to freedom and personal integrity (Article 29), the right to professional legal assistance (Article 59), etc.

It is worth noting that the rights that are violated most often in such conditions. In the conditions of war, the most defenseless right is the human right to life. However, next to them is the violation of the right to dignity and inviolability, as a rule, it is: torture and inhuman treatment, deportation, rape and a number of other forms of violence. Also, the human right to health

protection is not infrequently violated. This violation can be divided into two categories: the task of physical harm and the impossibility of access to medicine. Also, during the war, the rights of such a category of population as children are most often violated. After all, they can be deprived of their parents, they can lose access to both medicine and education, which is a violation of the child's rights.

Limitation of human rights during an armed conflict is a serious problem that requires a comprehensive approach to ensure their maintenance. Regardless of any existing norms, the reality of military operations often supports the principle of protecting human rights. Therefore, it is important to continue to work on improving the mechanisms of protection and ensuring liability for violations. Also, restrictions on human rights during martial law in Ukraine are legal and necessary to ensure national security. However, it is important that these restrictions are temporary and proportionate to the threat to the sufferer.

References:

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 24.10.2024).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р.: станом на 1 серп. 2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n265 (дата звернення: 24.10.2024)
3. Greer S. The exceptions to Articles 8 to 11 of the European Convention on Human Rights. Human rights files No. 15. Council of Europe Publishing. 1997

4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV : станом на 2 груд. 2012 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text> (дата звернення: 24.10.2024).

5. Witzsch v. Germany, no. 41448/98, від 20.04.1999.

URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-4868> (дата звернення: 24.10.2024).

Key words: human rights, martial law, restrictions, European Convention, security.

Мурзановська Аліна Владиславівна

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри кримінального процесу Національного
університету «Одеська юридична академія»*

Циник Анастасія Іванівна

*здобувачка вищої освіти Національного
університету «Одеська юридична академія»*

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ МАЛОЛІТНЬОЇ АБО НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, діти зазнають страждань через воєнні злочини. Це включає викрадення, вербування, вбивства, зґвалтування та напади. Наразі всі злочини проти дітей ретельно фіксуються та документуються відповідними органами. Для встановлення обставин подій необхідно проводити допити або опитування дітей. Відповідно, Кримінальний процесуальний

МАЛУНЦ А.Е.

Звичаєві норми міжнародного права як об'єкт тлумачення 81

ГУРТІЄВА Л.М.

До питання про початок стадії підготовчого провадження за КПК України (в аспекті реалізації окремих положень юридичної визначеності) 86

Секція № 2

Захист прав людини в Україні під час воєнного стану

ДРАКОХРУСТ Т.В.

Співпраця національної поліції України з державними та міжнародними органами в умовах посилення міграційних процесів: виклики, можливості та перспективи розвитку 93

КОЗЛЕНКО П.Ю.

Правова людина за часи російської агресії: наративи емпатії та моральності 99

ШИНКАРЬОВ Ю.В.

Окремі питання застосування інституту призначення покарання в умовах воєнного стану 104

КОСТРОМІНА О.Г.

Процесуальні гарантії захисту прав потерпілих від воєнних злочинів: виклики документування та особливості розслідування 109

ГРАБИНСЬКИЙ М.І.

Захист прав людини в концепції перехідного правосуддя 113

КОНОНЕЦЬ О.М., КАЛІНЧУК Д.О.

Захист прав людини в Україні під час воєнного стану 123

КОНОНЕЦЬ О.М., МЕЛЬНИК В.І.

Аналіз воєнних злочинів: ретроспектива вчених діянь після повномасштабного вторгнення росії в Україну 128

НЕВАРА Л.М., ПОЛЯНИЦЯ С.Є.

Злочини рф проти українського народу в аспекті порушення заборони катувань 135

БОЛЬШАКОВА О.В.

Трансформація реалізації прав людини в Україні під час воєнного стану 140

NEVARA L.M., ZHYLA I.

Legality of human rights restrictions according to the european convention on human rights during the state of martial on the territory of ukraine 145

МУРЗАНОВСЬКА А.В., ЦИНИК А.І.

Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи 150

ЦИБУЛЬСЬКА О.Ю.

Щодо питання правозахисної діяльності в сфері укладення шлюбів громадянами України з іноземцями та їх розірвання 157